

COP21 • CMP11
PARIS 2015
UN CLIMATE CHANGE CONFERENCE

30 KASIM – 12 ARALIK 2015

PARİS

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ ÇERÇEVE SÖZLEŞMESİ 21. TARAFLAR KONFERANSI (COP 21)

RAPORU

DÜNYA SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA İŞ KONSEYİ, İŞ ORTAĞIDIR.

I. Genel Hatlarıyla COP 21

İklim değişikliğiyle mücadele konusunda yapılan uluslararası çalışmaları bağlayıcı kılan tek metin olan Kyoto Protokolü'nün uygulama takvimi 2020'de sona eriyor. 2020 sonrasında küresel iklim değişikliği politikalarına şekil verecek uluslararası bağlayıcı bir metne olan ihtiyaç her geçen gün artıyordu. Buradan hareketle toplanan Birleşmiş Milletler (BM) İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'nin 21. Taraflar Konferansı (COP 21), 30 Kasım – 12 Aralık 2015 arasında Fransa'nın başkenti Paris'te gerçekleştirildi.

195 ülke ve Avrupa Birliği'nin katıldığı konferans, 80.000 m²'si geçici olmak üzere toplam 160.000 m²'lik bir alanda, eski bir havalimanı olan Le Bourget'de gerçekleştirildi. Konferansa, 20.000'i akredite delege, 3.000'i basın mensubu olmak üzere 40.000 kişi katıldı. 170 milyon Avro'luk bütçesi olan konferansın maliyetinin % 20'si sponsorlar tarafından karşılandı. 170 milyon Avro'luk kamu harcaması karşılığında, katılımcıların harcamaları ile Paris ekonomisi 100 milyon Avro'luk ek gelir elde etme imkanı oldu.

Toplantıya 150 devlet başkanının yanı sıra, pek çok ülkenin Bakanları, iş dünyası, sivil toplum kuruluşları, akademisyenler, bilim adamları ve basın mensupları katıldı. Ayrıca Sean Penn, Al Gore, Bertrand Piccard, Arnold Schwarzenegger, Jeffry Sachs gibi iklim değişikliği ile mücadelede kanaat önderi konumunda olan pek çok medyatik isim de düzenlenen yan etkinliklerde konuşmalar yaparak ilgiyi sürekli canlı tuttular. Ayrıca şehirde pek çok farklı kurum toplantılar organize etti, sergiler düzenlendi.

Konferans alanı "Blue Zone" ve "Green Zone" olarak ikiye ayrılmıştı. "Green Zone" firmaların iklim değişikliği ile mücadele konusundaki çözümlerini sergiledikleri bir fuar alanı olarak düzenlenmişti. Sivil Toplum Kuruluşları da bu alanda etkinlikler yaptılar. "Blue Zone" ise sadece akredite olanların girebildikleri, ülkelerin stand alanlarından, basın holünden ve konferansın yapıldığı salonlardan oluşan bir alandı. Ülkeler, kendilerine verilen stand alanlarını, çalışma ofisi ve/veya iklim değişikliği ile mücadele ile ilgili yaptıkları çalışmaları anlattıkları seminer odaları ve teşhir bölümleri olarak düzenlemişlerdi. Türkiye'nin standı çalışma ofisi ve Türk delegasyonunun buluşma noktası olarak kullanıldı.

Konferansın özet görüntülerini aşağıdaki linki tıklayarak izleyebilirsiniz:

www.youtube.com/watch?v=gOgTxo_4Tgo&feature=youtu.be

II. Paris Anlaşması

Katılan tüm tarafları taahhütleri çerçevesinde müzakere sürecine dahil edecek etkin bir müzakere süreci oluşturularak, 195 ülkenin mutabakata varması ile 2020'de devreye girecek Paris Anlaşması ortaya çıktı. Böylece dünya tarihinde ilk kez tüm ülkeler iklim değişikliği ile mücadele konusunda ortak bir karara varmış oldular. Anlaşmanın ana amacı küresel iklim değişikliğinin olumsuz etkilerini azaltmak için global ısınmanın 2 derecenin altında tutulması ve 1.5 derece seviyesine çekilmesi için tüm ülkelerin

DÜNYA SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA İŞ KONSEYİ, İŞ ORTAĞIDIR.

kendilerine uzun vadeli ve gerçekleştirilmesi zorlu hedefler belirlemesini sağlayacak bir çerçeve çizmekti.

COP 21, sivil toplum örgütlerinin ve iş dünyasının yoğun ilgisi ve mutlaka üzerinde mutabakata varılmış bir anlaşmanın ortaya çıkması konusunda yoğun baskısı altında gerçekleşti. Konferans sonunda ortaya çıkan ve bir diplomasi zaferi olarak adlandırılabilir Paris Anlaşması'nın içeriğine bakıldığında 5 konunun öne çıktığı görülüyor:

1) Emisyonların azaltılması

Paris Anlaşması, Kyoto Protokolü'nden farklı olarak, belirli bir küresel sıcaklık hedefi öngörüyor. Müzakereler sonucunda ortaya çıkan karar, bu artışı yüzyılın sonunda (2100) 2 derecenin altında tutma ve 1.5 dereceyi sağlayabilmek için çabaları sürdürme yönünde oldu.

Kyoto Protokolü'nde yer almayan, Paris Anlaşması'nda ise dikkate alınan "Karbon Bütçesi" kavramı, salımlar için zirve (peak) yıl belirleme çabalarını güçlendiriyor. Bu hesaplama göre, taahhüt edilen sıcaklık artışında kalabilmek için toplam karbon bütçesinin sadece üçte birinin kullanılması gerekiyor, çünkü üçte ikisi zaten kullanılmış durumda. Bu anlamda toplam küresel karbon bütçesini tüketmemek için ülkelerin salım zirve değerlerine olabildiğince hızlı ulaşım azalma eğilimine girmeleri bekleniyor. Böylece, 2050'den itibaren insan kaynaklı salımlar ve yutak alanların kapasitesi arasında bir dengenin kurulması amaçlanıyor.

2) İklim değişikliği ile mücadelede tüm hesaplama ve raporlamaların şeffaf olması

Paris Anlaşması Kyoto Protokolü'nden farklı olarak bütün ülkelere sorumluluk yüklüyor. Anlaşma, ülkelerin ortak fakat farklılaştırılmış sorumluluklarla kendi kapasitelerine göre belirledikleri planlara göre hareket edebilmesini sağlayacak Niyet Edilen Ulusal Katkı Beyanları (INDC) üzerine kurulu.

Mevcut durumda, INDC'ler yerkürenin sıcaklık artışını ne yazık ki ancak 3 dereceye yakın bir noktada tutabiliyor. Zirvede, tüm tarafların hedeflerinin toplam olarak dikkate alınarak 2023'te değerlendirilmesine ve sonraki her 5 yılda bir yeniden değerlendirme sürecine tabi olmasına karar verildi. Bu değerlendirme sonuçlarının, ülkelere kendi hedeflerini daha iddialı hale getirmeleri için kılavuzluk yapması hedefleniyor.

3) Ülkelerin iklim değişikliğine uyum kabiliyetlerinin artırılması

Anlaşma kapsamında gelişmiş ülkelerin iklim değişikliği ile mücadelede tarihsel sorumlulukları dikkate alınarak sera gazı salımlarının azaltılması çabalarına liderlik etmesi bekleniyor. Gelişmekte olan ülkelerin ise azaltım çabalarını zaman içinde kuvvetlendirmeleri teşvik edilecek.

DÜNYA SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA İŞ KONSEYİ, İŞ ORTAĞIDIR.

4) Ülkelerin iklim değişikliği nedeniyle uğradıkları zararların giderilmesi

İklim değişikliğinin olumsuz etkilerine karşı en savunmasız ülkelerin zarar ve kayıplarının karşılanması ihtiyacı Paris Anlaşması kapsamında tanınıyor, ancak bu zararların tazmini doğrultusunda hukuki bir süreç yolu açık değil ve mekanizmanın nasıl işleyeceği henüz net değil.

5) Emisyonların düşürüldüğü temiz bir gelecek için ülkelere her türlü desteğin sağlanması

Anlaşmayla birlikte, gelişmiş ülkelerin, gelişmekte olan ülkelere, iklim değişikliği ile mücadelede sarf edecekleri çabanın maddi yükleri için finansal kaynak sağlaması bir zorunluluk haline geldi. Diğer ülkeler ise, gönüllülük esasına dayalı olarak dilerlerse finansal yardım sağlayabilecek. İklim değişikliğinden en çok etkilenen ve bununla mücadele edebilme yetenekleri en düşük ülkelerin mücadele kapasitelerini artırmak, uyum tedbirlerini sağlamlaştırmak ve ihtiyaç duyabilecekleri diğer tedbirleri geliştirmek amacı ile tesis edilecek bir iklim finansmanı kaynağı olacak. “Yeşil İklim Fonu” ismiyle tanımlanan bu kaynakta gelişmiş ülkelerin 2020’den itibaren yıllık 100 milyar dolar toplamı öngörülüyor. Bu, taban rakam olacak ve 2025’ten itibaren somut ihtiyaç analizlerine göre güncellenerek devam ettirilecek.

Konferans öncesinde mevcut global emisyonun % 98.6’sını oluşturan 187 ülke INDC’lerini bildirdi. (Ek 1’de emisyonları yüksek olan ülkelerin bildirdikleri INDC’ler sunulmaktadır).

PwC tarafından hazırlanan “Low Carbon Economy Index 2015” çalışmasına göre 2100 yılında sıfır karbon hedefine erişmek için her yıl global olarak % 6.3 emisyon azaltımı gerekiyor, bildirilen INDC’lere göre G20 ülkelerinin azaltım hedefi ortalaması ise % 3. Anlaşma, ülkelerin hedeflerinin 5 yılda bir revize edilmesi hükmünü de içerdiğinden, ülkelerin emisyon azaltımı konusunda daha agresif hedefler koymaları gerekecek.

III. Paris Anlaşması Sonrası Neler Değişecek?

Paris Anlaşması; devletlere, yerel yönetimlere, özel sektöre çok büyük bir mesaj niteliği taşıyor. Bundan sonra bütün önemli ekonomik kararlarda iklim etkisi ister istemez dikkate alınmak zorunda kalacak. Ar-Ge çalışmaları hızlanacak, çevresel performansı yüksek yatırımlara yönelinecek. Karbon vergisi ve karbon fiyatlandırma gündemimizde olacak. Hepsinden önemlisi yenilenebilir enerjinin önü hiç olmadığı kadar açılacak.

Konferans esnasında düzenlenen seminerlerde de belirtildiği üzere enerjiye erişim ve düşük karbon ekonomisine geçiş, yenilenebilir enerji kaynakları ile mümkün olacak. Afrika ülkeleri ve Hindistan, Fransa ve Almanya başta olmak üzere, enerjiye erişim sorunlarını gelişmiş ülkelerle birlikte başlatılan inisiyatiflerle güneş enerjisine yapılacak yatırımlarla aşacaklar.

Her ülkenin kendi bulunduğu coğrafyaya uygun olan güneş, rüzgar, dalga, jeotermal gibi yenilenebilir enerji kaynaklarına yatırım konusunda plan yapması gerekiyor.

Uzun vadeli planlama ile kısa vadede yapılacak yeni yatırımların düşük karbon ekonomisi prensiplerine göre finanse edilmesi sağlanacak.

Ayrıca sağlanacak finansman imkanları ile teknolojiye sıçramalar yaşanacak, yeni teknolojilerin geliştirilme süresi 25 yıldan 10 yıla inecek.

Tüm dünyada kentleşmenin artmasıyla, yerel yönetimlere de çok büyük sorumluluklar düşüyor. Önümüzdeki süreçte salım azaltımı ve uyum konularında kentlerin daha fazla öne çıkacağını söyleyebiliriz.

Ayrıca International Energy Agency (IEA) verilerine göre enerjiye erişim ve ekonomik büyümenin düşük karbon ekonomisine geçiş ile enerji verimliliği ve yenilenebilir enerji konuları öne çıkacak; Paris anlaşması kapsamında olan uzun dönemli emisyon hedeflerinin kısa vadeli aksiyonlarla destekleneceği bir döneme girilecek ; enerji teknolojilerinde inovasyon ile emisyon azaltımı mekanizmaları daha kolay ulaşılabılır olacak; enerji sektörü iklim değişikliğine uyumlu hale getirilerek enerji güvenliği sağlanacak.

Ek 2’de iklim değişikliği ile mücadele konusunda Paris’te lanse edilen inisiyatifler sunulmaktadır.

IV. Paris Anlaşması’nın Türkiye’ye Etkileri Nasıl Olacak?

Çevre ve Şehircilik Bakanı Sayın Fatma Güldemet Sarı, konferans kapsamında 7 Aralık’ta düzenlenen üst düzey toplantıda, hızla gelişen bir ekonomi olarak Türkiye’nin sera gazı emisyonlarını 2030’da, yüzde 21’e kadar artıştan, azaltmayı hedeflediğini ifade etmiş, bu rakamın 2030’a kadar Türkiye’de tüm sektörlerde gerçekleştirecek ve hedeflenen plan ve politikaların emisyon azaltımına yönelik etkisini ortaya koyduğunu söyledi. Bununla birlikte Türkiye’nin iklim değişikliğiyle mücadele için sürdürülebilir kalkınma vizyonu ile 2050 Yeşil Büyüme Stratejisini de hazırlamakta olduğunu belirtti. Ekonomik olarak yılda ortalama yüzde 5 büyüyen ve enerji talebi her yıl yüzde 6 artan Türkiye’nin hedefinin iddialı olduğu, çabalarımızın, imkânlarımız ve alacağımız uluslararası destekler ölçüsünde zaman içerisinde artarak devam edeceği belirtildi.

Ayrıca, 2020’deki 26. Taraflar Konferansı’na Türkiye olarak ev sahipliği yapmak istediğimiz de aynı toplantıda resmen ifade edildi.

Farklı kurumlar tarafından yapılan yorumlarda, Türkiye’nin iddialı bir INDC sunmadığı yönünde görüş bulunuyor. Mevcut INDC ile 2030’a gelindiği zaman 88,5 milyon tarafından kişi başı 10,5 ton karbondioksit salımı ile dünyanın en çok salım yapan 11. ülkesi olmamızın öngörülmesi de bu konudaki kuşku artırıyorsa da, Ancak Bakanlık belirtilen hedeflere ulaşılması hatta aşılması konusunda tüm ilgili taraflarla işbirliğine hazır olduğunu ifade ediyor.

Paris Anlaşması’nın en önemli sonucu, dünya ülkelerinin artık geri dönülmez şekilde iklim değişikliği ile mücadeleyi planlarına ve programlarına almaları oldu. Türkiye’nin de kamu kurumları, iş dünyası, sivil toplum kuruluşları, üniversiteleri ve yerel yönetimleri ile bu dönüşümün içinde yer alması kaçınılmaz.

Türkiye salımlarının neredeyse dörtte üçü enerji kaynaklı olduğu için, Türkiye’nin önümüzdeki dönem odak noktasının enerji sektörü olacağını söyleyebiliriz. Enerjinin tasarruflu, verimli bir şekilde kullanılması ve yenilenebilir enerji payının artırılması önümüzdeki dönemin odaklanılacak alanlar olacak.

DÜNYA SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA İŞ KONSEYİ, İŞ ORTAĞIDIR.

Bu konularda yasal altyapıda düzenleme yapılması ve yeni finansman ve teşvik mekanizmalarının oluşturulması gerekiyor.

Paris Anlaşması'nın en önemli sıkıntısı anlaşmanın yaptırımı konusu olarak öne çıkacak. Her ne kadar Paris Anlaşması hukuki olarak bağlayıcı (Legally Binding) olarak lanse ediliyor olsa da, anlaşmanın ve INDC'lerin uygulanması için belirli bir yaptırım mekanizması bulunmuyor. Önümüzdeki dönemde MRV (izleme, raporlama, doğrulama) mekanizmasının güçlendirilmesi bekleniyor. En büyük yaptırım, şeffaf olarak işleyen bir süreç sonucu sözlerini tutmayan ülkelerin "afişe edilmesi" olacak.

Paris Anlaşması'nın yürürlüğe girmesi için küresel sera gazı salımlarının en az %55'ini temsil eden devletler veya en az 55 taraf ülke tarafından imzalanması gerekiyor. Anlaşma 22 Nisan 2016'da New York'ta imzaya açılacak. Ancak ilgili imzaların hızlı bir şekilde toplanacağı şimdiden öngörülebilir.

V. Paris Anlaşması'nın İş Dünyasına Etkileri ve SKD'nin Konumu

İş dünyası, konferans kapsamında düzenlenen etkinliklerde, düşük karbon ekonomisine geçişte yaşanacak dönüşüm için çözüm odaklı yaklaşımı ile hazır olduğunu ifade etmiş, farklı ülkelerdeki uygulama örneklerini paylaşmıştır.

Çatı Örgütümüz WBCSD de "Low Carbon Technology Partnerships Initiative (LCTPI)" 'i lanse etmiştir. İnisiyatif, bilimsel verilere baz edilerek hazırlanmış iş çözümleri, düşük karbon ekonomisine geçiş amaçlı taahhüt verilmesi ve deneyimlerin paylaşılmasını amaçlıyor. LCTPI ile önerilen iş çözümlerinin, 5-10 trilyon \$ yeni iş fırsatı, 5-10 milyon kişiye yeni iş imkanı, tedarik zincirleri vasıtası ile iş dünyasına destek veren 10-20 milyon kişiye yeni imkanlar yaratılması anlamına geldiği belirtiliyor.

SKD olarak biz de Türkiye'de iş dünyasına iklim değişikliği ile mücadele konusunda, 4 odak alanı olarak belirlediğimiz "Düşük Karbon Ekonomisine Geçiş ve Enerji Verimliliği", "Sürdürülebilir Tarım ve Gıdaya Erişim", "Sürdürülebilir Sanayi ve Döngüsel Ekonomi", "Sosyal İçerme ve Kapsayıcılık" başlıklarında üyelerimizle birlikte çalışmalarımızı sürdüreceğiz.

Özellikle "Düşük Karbon Ekonomisine Geçiş ve Enerji Verimliliği" ile "Sürdürülebilir Tarım ve Gıdaya Erişim" başlıklarında yapacağımız çalışmalarla bir yandan Türkiye'nin emisyon azaltım hedefinin altının doldurulmasına katkı sağlayacak, diğer yandan da iş dünyasına bu konuda rehberlik edecek, üyelerimizin uluslararası inisiyatiflerde yer almasını teşvik edeceğiz.

DÜNYA SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA İŞ KONSEYİ, İŞ ORTAĞIDIR.

REFERANSLAR :

- 1) **UNFCC :**
<http://newsroom.unfccc.int/>
<http://www.cop21paris.org/about/cop21>
- 2) **WBCSD :**
www.wbcsd.org
www.wemeanbusinesscoalition.org/blog/business-leaders-paris-agreement-will-accelerate-shift-thriving-clean-global-economy
- 3) **REC Türkiye :**
www.rec.org.tr/dyn_files/42/6600-Paris-Anlasmasi-COP21-Degerlendirme-RECTurkiye.pdf
- 4) **PWC :**
<http://pwc.blogs.com/sustainability/2015/12/pwc-cop21-briefing-paris-climate-summit.html>
- 5) **S360 :**
<http://s360blog.tumblr.com/post/135437528683/cop21den-umut-verici-anla%C5%9Fma>

DÜNYA SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA İŞ KONSEYİ, İŞ ORTAĞIDIR.

EK 1 : SEÇİLMİŞ ÖRNEK ÜLKELER BAZINDA INDC'LER

ÜLKE	BAZ ALINAN YIL	EMİSYON AZALTIM HEDEFİ	HANGİ YIL ULAŞILACAĞI
ABD	2005	% 26 - 28	2025
ÇİN	2005	% 60-65	2030'da peak noktasına ulaşıldıktan sonra
AVRUPA BİRLİĞİ	1990	% 40	2030
JAPONYA	2013	% 26	2030
HİNDİSTAN	2005	% 33-35	2030
BREZİLYA	Mevcut durum	% 36 - 39	2020
RUSYA	1990	% 70 - 75	2030
TÜRKİYE	2012	% 21	2030

Referans :

<http://cait.wri.org/indc/>

DÜNYA SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA İŞ KONSEYİ, İŞ ORTAĞIDIR.

EK 2 : LANSE EDİLEN İNİSİYATİFLER

- **The Global Geothermal Alliance (GGA)**

Mevcut jeotermal enerji kapasitesini % 500 artırarak 2030'da jeotermal kaynaklarla ısınma oranını % 200 artırmayı hedeflemektedir. (36 ülke ve 23 enstitü halihazırda desteklemektedir)

- Hindistan tarafından lanse edilen **International Solar Alliance (ISA)**

- **The Africa Renewable Energy Initiative (AREI)** : Afrika'da 2020'ye kadar 10 GW, 2030 'a kadar 300 GW güneş enerjisi üretim kapasitesini kurup işletmek. (bugün imza töreni yapılan inisiyatife Afrika ülkeleri dışında başta Fransa ve Almanya olmak üzere AB ülkeleri de destek vermektedir)

- **The Africa Clean Energy Corridor**

- **The Small Islands Developing States Lighthouses Initiative (SIDS)**

- **The Green Growth Partnership** : The Global Green Growth Institute (GGGI) tarafından lanse edilen inisiyatif gelişmekte olan ülkelere yeşil ekonomiye geçiş için yeni yatırımlara finansman sağlamayı amaçlamaktadır.

- **Climate Risk and Early Warning Systems (CREWS)**: Fransa tarafından lanse edilen bu inisiyatif, iklim değişikliğinden en fazla etkilenecek 50 gelişmekte olan ülke ve ada ülkesinde 8 ülkenin katkısıyla (Fransa, Almanya, Avustralya, Hollanda, Birleşik Krallık dahil) 30 milyon Avro'su direk katkı, 50 milyon Avro'su birlikte yapılacak projelere olmak üzere 80 milyon Avro'luk finansal destektir.

- **Mobilise Your City**: 20 gelişmekte olan ülkede 100 şehirde 2020'ye kadar sürdürülebilir kent yaşamı projeleri yapılmasını amaçlayan bu inisiyatif, katılan şehirlerde ulaşım kaynaklı emisyonları % 50-75 oranında düşürmeyi hedeflemektedir. he aim of this initiative is to help 100 cities and 20 developing countries to develop sustainable mobility plans by 2020. 13 ülkede, 20 şehirde ilk pilot çalışmalar 2016 yılında başlayacaktır. 5.5 milyon Avro'luk bir hibe bütçesi bulunmaktadır.

- **IDFC (Uluslararası Kalkınma Finansmanı Kulübü) tarafından lanse edilen İklim Deklarasyonu**: Aralarında Türkiye'den TSKB'nin de bulunduğu toplam bilanço büyüklüğü 11 trilyon dolar olan dünya çapında 26 finansal kurum, iklim konusunu tüm yatırımların ve danışmanlık hizmetlerinin odağına koyarak, zamanla tüm faaliyetlerine entegre etmeyi taahhüt ediyor.

- **Carbon Pricing Leadership Coalition** : Dünya Bankası tarafından başlatılan, düşük karbon ekonomisine geçiş ve karbon vergisi konusunu destekleyen 74 ülke ve 1000 özel sektör kurumu tarafından benimsenmiş işbirliği platformu

Referans :

<http://www.cop21.gouv.fr/en/ten-key-initiatives-of-the-lima-paris-action-agenda-week/>

DÜNYA SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA İŞ KONSEYİ, İŞ ORTAĞIDIR.